

Saksframlegg

Arkivreferanse:2021/48857- 1
Saksbehandler: May Endresen
Avdeling: Seksjon for næring

Orientering om marine grunnkart i Rogaland

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
		Regional-, kultur- og næringsutvalget Fylkesutvalget

Sammendrag

Det pågår et arbeid for å produsere marine grunnkart for kysten av Norge. Marine grunnkart skal gi kunnskap om havbunnen langs kysten og derigjennom kunne bidra til en bærekraftig utvikling av kystsamfunnene og til styrking av de marine og maritime næringene. Rogaland fylkeskommune har deltatt i et pilotprosjekt «Marine grunnkart i kystsonen 2020 -2023» med Stavanger kommune som pilotområde.

Arbeidet skal nå videreføres nasjonalt og Rogaland kan melde sin interesse for å bli prioritert. For å bli inkludert må det leveres forslag til lokal finansiering. Den nasjonalt skisserte finansieringsmodellen for utarbeidelse av marine grunnkart er en modell med 50/50 fordeling av kostnader mellom stat og fylkeskommune/kommuner. Ved en slik modell er kostnaden for Rogaland stipulert til 90 millioner kroner for Rogaland fylkeskommune/kommunene i fylket med kystlinje.

En finansieringsmodell med bruk av midler overført gjennom Havbruksfondet har vært drøftet med involverte kommuner i styringsgruppen for regionalplan sjøareal havbruk, i tråd med vedtak i fylkestinget. Midlene i Havbruksfondet overføres fylkeskommunen og kommunene som ikke øremerkede midler. Bruk av Havbruksfondet som fordelingsnøkkel i finansieringen av marine grunnkart er ikke ønsket av kommunene som deltar i styringsgruppen for regionalplan sjøareal havbruk. Rogaland fylkeskommune har ikke avsatt budsjettmidler til marine grunnkart.

Beslutning om det skal iverksettes et nasjonalt program for marine grunnkart og den eventuelle statlige medfinansieringen er foreløpig ikke avklart. Den skisserte finansieringsmodellen legger opp til at kommuner og fylkeskommuner skal anvende ikke øremerkede budsjettinntekter.

I forbindelse med budsjettvedtaket i fylkestinget i desember 2020 ble det fattet følgende vedtak;

«Rogaland fylkeskommune ønsker å etablere en finansieringsmodell for marine grunnkart sammen med kommuner i Rogaland gjennom å sette av en årlig andel av midlene som overføres gjennom Havbruksfondet.»

Fylkesrådmannen legger saken frem til orientering med forslag om å ta saken opp igjen når nasjonalt program og finansieringsmodell for marine grunnkart er avklart. Fylkesrådmannen

mener at det ikke grunnlag for å melde inn Rogaland til Kartverket som prioritert område uten at finansieringsmodellen for marine grunnkart er avklart.

Fylkesrådmannens innstilling

Saken tas til orientering.

Ny sak legges frem til behandling når nasjonalt program og finansieringsmodell for marine grunnkart er avklart.

Inge Smith Dokken
fylkesrådmann

Kate Irene Jellestad Syvertsen
konstituert avdelingssjef kultur og næring

Bakgrunn for saken

Det pågår et arbeid for å samle inn data og kunnskap om havbunnen langs kysten av Norge ved at det skal produseres marine grunnkart for kystsonen. Fylkesutvalget vedtok i 2017 (sak 145/17) å bevilge inntil kr. 500.000 årlig i 3 år for å bli et pilotområde for marine grunnkart og marin grunnkartlegging. Dette som del av gjennomføring av handlingsprogrammet til regionalplan sjøareal havbruk. Pilotområde i Rogaland er Stavanger kommune.

Kartverket skal levere et beslutningsgrunnlag til Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Forslaget skal inkludere en liste som viser prioriterte områder der det anbefales at det videre arbeidet med marine grunnkart kan starte. For å bli inkludert må Rogaland melde interesse og levere et forslag til lokal finansieringsmodell og eventuelt prioriterte sjøområder innen september/oktober 2021.

I forbindelse med budsjettvedtaket i fylkestinget i desember 2020 ble det fattet følgende vedtak;

«Rogaland fylkeskommune ønsker å etablere en finansieringsmodell for marine grunnkart sammen med kommuner i Rogaland gjennom å sette av en årlig andel av midlene som overføres gjennom Havbruksfondet»

Fylkesrådmannen har i tråd med budsjettvedtaket skissert for politisk styringsgruppe for sjøareal havbruk kostnadsfordelingen for de involverte kommunene og fylkeskommunen dersom havbruksfondet brukes som fordelingsnøkkel i en finansieringsmodell. Havbruksfondet er ikke øremerkede budsjettmidler overført til kommuner og fylkeskommuner med oppdrettsvirksomhet.

I møte i styringsgruppen 17. juni 2021 ble det avklart at styringsgruppen er positiv til marine grunnkart i Rogaland, men ikke ønsker bruk av havbruksfondet som en fordelingsnøkkel i finansieringen av disse. Styringsgruppen er videre imot en 50/50 fordeling av kostnadene mellom staten og kommuner/fylkeskommune og mener at staten bør ta et større ansvar og mest mulig av kostnadene. I tillegg ble det stilt spørsmål om Rogaland fylkeskommune kunne ta en større andel av kostnadene enn skissert. Rogaland fylkeskommune har ikke avsatt budsjettmidler til marine grunnkart utover det som ble vedtatt i 2017.

Problemstilling

Saken orienterer om status for arbeidet med marine grunnkart i Rogaland og hva som kreves for å melde inn Rogaland til Kartverket som prioritert område for det videre programmet med utarbeidelse av marine grunnkart i fylket.

Saksopplysninger

Marine grunnkart skal samle inn, forvalte og formidle data om sjøbunnens geologiske, biologiske og kjemiske tilstand og kan således være et viktig bidrag til en bærekraftig utvikling av kystsamfunn og styrking av de marine og maritime næringene. Både NOU 2020:12 «*Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn*» og Kommunal- og moderniseringsdepartementet sin Kyststrategi – «*Nye jobber langs kysten vil gi vekst og utvikling i Distrikts-Norge*», fremhever marine grunnkart som grunnlag for bedre avveininger mellom økonomiske og økologiske hensyn i næringsutvikling i sjøområdene.

I Rogaland fylkeskommune er marine grunnkart forankret i innsatsområde *Kunnskapsproduksjon* i handlingsprogrammet til regionalplan for sjøareal havbruk.

Marine grunnkart vil kunne bli et viktig verktøy i regional og kommunal arealplanlegging. Tiltaket er i tråd med de overordnede prinsippene i Utviklingsplan for Rogaland og vil kunne bidra til å understøtte FN's bærekraftsmål nr. 14 – Livet i havet.

Prosjektet «Marine grunnkart i kystsonen 2020 -2023» er et samarbeid mellom Kartverket, Norges geologiske undersøkelse (NGU) og Havforskningsinstituttet. I 2020 bevilget regjeringen midler over statsbudsjettet til oppstart i 3 pilotområder langs kysten: Kvæningen og Skjervøy i Troms og Finnmark, Stavanger i Rogaland og Ålesund og Giske i Møre og Romsdal. Høsten 2021 skal Kartverket levere et beslutningsgrunnlag til Kommunal- og moderniseringsdepartementet slik at de skal kunne vurdere og eventuelt starte opp et nasjonalt program fra 2023 for marine grunnkart langs hele kysten.

Den politiske styringsgruppen til regionalplan sjøareal havbruk er lokal styringsgruppe for pilotprosjektet marine grunnkart. Det er også en lokal referansegruppe som er bredt sammensatt med fagfolk fra oppdrettsnæringen, fiskerinæringen, Stavanger kommune, Rogaland fylkeskommune, Kystverket, Fiskeridirektoratet, Statsforvalteren, Ryfylke friluftsråd, IVAR, Stavanger havn og Sjøfartsmuseet.

I forbindelse med igangsetting av forprosjektet marine grunnkart i kystsonen ble det i 2017 gjort en samfunnsøkonomisk analyse av Metier. Analysen viste følgende nytteverdi av marine grunnkart:

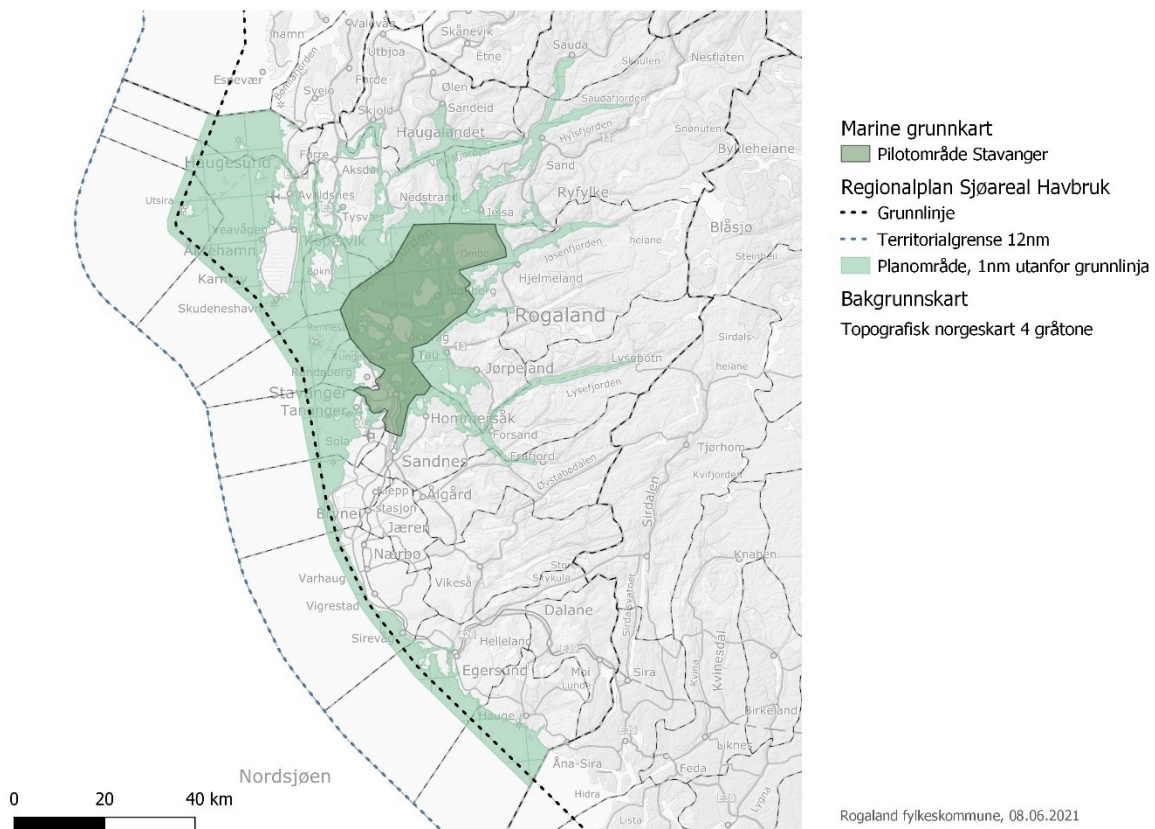
- *Bærekraftig tilrettelegging av havbruksnæringen, rett type oppdrett på rett sted*
- *God tilrettelegging av areal gir økt næringsaktivitet og verdiskaping*
- *Mer effektivt kystfiske (Canada har installert marine grunnkart hos kystfiskere og resultater viser 87% mindre tid på same fangst, 40% mindre drivstoff forbruk og 85% mindre areal fisket.*
- *Mindre miljøproblemer og interessekonflikter.*
- *Mer helhetlig og økosystembasert arealplanlegging av sjøarealene.*
- *Økt kompetanse til kommunene, fylkeskommunen og statlige sektormyndigheter, som fører til bedre planer, mer effektiv saksbehandling og bedre beslutningsgrunnlag i form av kunnskapsbaserte konsekvensutredninger.*

Det foreligger ikke tilgjengelige samfunnsøkonomiske analyser som kan synliggjøre de faktiske verdiene av investering i marine grunnkart for Rogaland. Som del av mandatet til Kartverket til KMD skal det utarbeides en nasjonal samfunnsøkonomisk analyse av gevinstene ved marine grunnkart. Denne analysen blir ikke offentlig før Kartverket har levert oppdraget sitt til KMD.

Som pilot er Stavanger kommune først ute når det gjelder å få produsert og få tilgang til marine grunnkart i Rogaland. I Stavanger kommune har det våren 2021 blitt tilgjengelig marine grunnkart som gir ny kunnskap om geologi, oseanografi, biologi og kjemisk tilstand langs sjøbunn og i vannsøylen. Foreløpig er det ikke tilgjengelig analyser som viser samfunnsøkonomisk gevinst for Stavanger kommune av å ha fått marine grunnkart.

Tabellen under viser hvordan marin grunnkartlegging og utarbeidelse av marine grunnkart blir finansiert i alle tre pilotområdene. Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune har bidratt med 1,5 millioner kroner hver til marine grunnkart i Stavanger kommune.

Finansieringskilde	(tall i mill. kr)	2020	2021	2022	Sum
Kommunal og moderniseringsdepartementet (KMD)		13,8	14,4	14,4	42,6
KMD via Kartverket		5,0	7,0	-	12,0
Nærings og fiskeridepartementet (NFD) via Havforskningsinstituttet		1,0	4,4	0,6	6,0
NFD via Norges geologiske undersøkelse		3,0	3,0	-	6,0
Klima og miljødepartementet via Miljødirektoratet		1,5	1,5	1,5	4,5
Samferdselsdepartementet via Kystverket		0,5	0,5	0,5	1,5
Kommunene og fylkeskommunene i pilotområdene		3,0	9,0	-	12,0
Sum spleiselag		14,0	25,4	2,6	42,0
Samlet pilotprosjekt		27,8	39,8	17,0	84,6

Fylkeskommunen bidrar videre gjennom samarbeidsprosjektet [Temakart Rogaland](#) med å tilrettelegge data fra pilotprosjektet i Stavanger etter hvert som disse blir ferdig.

Temakart Rogaland er et samarbeidsprosjekt og en kartportal utviklet av Statsforvalteren i Rogaland, Rogaland fylkeskommune, Kartverket og 22 av 23 kommunene i Rogaland. Intensjonen med Temakart Rogaland er å samle geografiske kartdata på et sted og dermed være en dør inn for kommunene og andre brukere av geografiske kartdata i plan- og utviklingsarbeid.

Bestillingen til kartverket i satsingsforslaget til KMD for å utvikle marine grunnkart for hele kysten innbefatter en finansieringsmodell der Staten dekker 50% av kostnadene og fylkeskommunene sammen med kommunene dekker 50% av kostnadene.

I Fylkestingets budsjettvedtak i 2020 ble det skissert en finansieringsmodell der fylkeskommunen sammen med kommuner i Rogaland kunne sette av en årlig andel av midlene som overføres gjennom Havbruksfondet for å få utarbeidet marine grunnkart.

Havbruksfondet ble opprettet av Stortinget i 2015, med første utbetalinger i 2017. Midlene fra fondet blir overført til fylkeskommunene og kommunene som ikke øremerkede midler. Havbruksfondet blir finansiert med inntekter fra salget av nye tillatelser eller økning i tillatelsesvolumet for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret.

Alle kommuner og fylkeskommuner som har klarerte lokaliteter for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret i sjøvann får en respektiv del av inntektene som skal fordeles årlig, hvor fordelingen av hvor mye midler fra Havbruksfondet er basert på lokalitetsbiomasse.

Havbruksfondet er således ikke en stabil og forutsigbar inntektskilde for fylkeskommunen og kommunene. Fordelingen av inntektene mellom staten og fylkeskommunene/kommunene er endret fra 80/20 til 60/40. Fra 2022 er det i tillegg til 40% av inntekter fra salg av vekst, innført en produksjonsavgift på 40 øre per kg produsert fisk. Det gir om lag 500 millioner kroner årlig på landsbasis i inntekter til havbruksfondet. Produksjonsavgiften er en mer forutsigbar inntektskilde.

Kartverket har presentert et kostnadsestimat for Rogaland. Utgangspunktet for estimatene er produksjonsområdene i Rogaland. Kysten er delt i tretten produksjonsområder. Rogaland er omfattet av tre produksjonsområder:

1 Svenskegrensen til Jæren, 2 Ryfylke og 3 Karmøy til Sotra.

Produksjonsområde 3 Jæren fra svenskegrensen til Jæren.

I Rogaland omfatter produksjonsområdet kommunene Sokndal, Eigersund, Hå og deler av Klepp. Total kostnad: 50,8 millioner kroner.

Header	Kostnadsposter	Pris	Mengde(km ²)	Sum
P1	Generelle/administrative felles prosjekt kostnader			923 000
P1-1	Kartverket Prosjektledelse av partnere, møter, samlinger			923 000
P2	Kostnad Jæren			49 313 027
P2-1	Kostnad Kartverket	9 022	2 014	16 947 827
P2-2	Kostnad NGU	7 500	2 157,68	16 182 600
P2-3	Kostnad HI	7 500	2 157,68	16 182 600
P3	Produkt utvikling			986 260
P3-1	0.2% av P2			986 260
P4	Total kostnad (P1 – P3)			50 299 309
P5	Usikkerhet 0.1% av P4			502 993
P6	NY TOTAL KOSTNAD			50 802 302

Produksjonsområde 2 Ryfylke.

Produksjonsområdet omfatter kommunene Bokn, Tysvær, Kvitsøy, Sauda, Suldal, Hjelmeland, Strand, Sandnes, Gjesdal, Randaberg, Sola og deler av kommunene Klepp, Karmøy og Vindafjord. Total kostnad: 71,6 millioner kroner.

Header	Kostnadsposter	Pris	Mengde(km ²)	Sum
P1	Generelle/administrative felles prosjekt kostnader			923 000
P1-1	Kartverket Prosjektledelse av partnerne, møter, samlinger			923 000
P2	Kostnad Ryfylke			69 487 700
P2-1	Kostnad Kartverket	26 321	1 000	26 210 000
P2-2	Kostnad NGU	7 500	2 885,18	21 638 850
P2-3	Kostnad HI	7 500	2 885,18	21 638 850
P3	Produkt utvikling			1 389 754
P3-1	0.2% av P2			1 389 754
P4	Total kostnad (P1 – P3)			70 877 454
P5	Usikkerhet 0.1% av P4			708 774
P6	NY TOTAL KOSTNAD			71 586 228

Produksjonsområde 3 Karmøy til Sotra.

I Rogaland omfatter produksjonsområdet kommunene Haugesund, Utsira og deler av Karmøy og Vindafjord. Total kostnad: 35,3 millioner kroner.

Header	Kostnadsposter	Pris	Mengde(km ²)	Sum
P1	Generelle/administrative felles prosjekt kostnader			923 000
P1-1	Kartverket Prosjektledelse av partnerne, møter, samlinger			923 000
P2	Kostnad Karmøy			34 280 910
P2-1	Kostnad Kartverket	21 794,4	390	8 499 660
P2-2	Kostnad NGU	7 500	1 718,75	12 890 625
P2-3	Kostnad HI	7 500	1 718,75	12 890 625
P3	Produkt utvikling			685 618
P3-1	0.2% av P2			685 618
P4	Total kostnad (P1 – P3)			34 966 528
P5	Usikkerhet 0.1% av P4			349 665
P6	NY TOTAL KOSTNAD			35 316 193

Som vist i tabellene er total kostnad for marine grunnkart i Rogaland estimert til 157,7 millioner kroner.

Med en estimert total kostnad på 157,7 millioner kroner og med en 50/50 fordeling mellom Staten og fylkeskommunen/kommunene, vil marine grunnkart i Rogaland ha en total kostnad for fylkeskommunen og kommunene på 78,9 millioner kroner. I estimatet fra Kartverket er det imidlertid ikke tatt hensyn til uforutsett kostnad eller prisstigning i perioden (stipulert 3 år). Dersom vi legger til en ordinær årlig prisvekst på 3%, samt 10% til uforutsette kostnader får vi et totalestimat på 90 millioner kroner.

Styringsgruppen for regionalplan sjøareal havbruk fikk i møte 17.juni 2021 forelagt et kostnadsverslag der kommunene og fylkeskommunens andel av havbruksfondet og forventet utbetaling fra havbruksfondet fremover ble brukt som fordelingsnøkkel. Dette i tråd med fylkestingets budsjettvedtak desember 2020.

Et viktig usikkerhetsmoment er at den prosentvise fordelingen fra havbruksfondet varierer over tid og påvirkes både av politiske beslutninger og endringer i konsesjoner. Det er derfor tatt utgangspunkt i den forventede utbetalingen fremover fra 2022 i utarbeidelse av nøkkel. Da Stavanger kommune har deltatt i finansiering av pilotprosjekt for marine grunnkart i Stavanger kommune, er det uavklart om de skal inkluderes eller ikke i fordeling av kostnader. Det er derfor laget en nøkkel for hver av de to alternativene.

Kommune	Andel av havb.f	antatt utbetaling 2022 (MNOK)	andel total	andel total uten Stavanger
Stavanger	2,132 %	21,3	34 %	0 %
Tysvær	0,668 %	6,7	11 %	16 %
Suldal	0,387 %	3,9	6 %	9 %
Vindafjord	0,498 %	5,0	8 %	12 %
Hjelmeland	0,380 %	3,8	6 %	9 %
Karmøy	0,248 %	2,5	4 %	6 %
Kvitsøy	0,240 %	2,4	4 %	6 %
Bokn	0,344 %	3,4	6 %	8 %
Sandnes	0,243 %	2,4	4 %	6 %
Strand	0,217 %	2,2	3 %	5 %
Gjesdal	0,026 %	0,3	0 %	1 %
Haugesund	0,276 %	2,8	4 %	7 %
Sum kommune		56,6	91 %	86 %
Fylkeskommunen	5,654 %	5,7	9 %	14 %
Sum kommune og fylkeskommune		62,2	100 %	100 %

*Merk at med andel av havbruksfondet menes for kommunene deres andel av en total utbetaling på 1 milliard kroner, mens for fylkeskommunen andel av en total utbetaling til landets fylkeskommuner på 100 millioner kroner.

Bruker vi denne nøkkelen til å fordele prosjektkostnad på 90 millioner kroner får vi følgende fordeling:

Kommune	sum andel med SVG	sum andel eks SVG
Stavanger	30,8	0,0
Tysvær	9,7	14,7
Suldal	5,6	8,5
Vindafjord	7,2	11,0
Hjelmeland	5,5	8,4
Karmøy	3,6	5,5
Kvitsøy	3,5	5,3
Bokn	5,0	7,6
Sandnes	3,5	5,4
Strand	3,1	4,8
Gjesdal	0,4	0,6
Haugesund	4,0	6,1
Sum kommune	81,8	77,6
Fylkeskommunen	8,2	12,4
Sum kommune og fylkeskommune	90,0	90,0

Møre og Romsdal fylkeskommune fattet 31.08.21 vedtak om at de parallelt med den nasjonale satsingen på marine grunnkart ønsker å lage et langsiktig regionalt program for å styrke det marine kunnskapsgrunnlaget i fylket. Marine grunnkart vil være en av satsingene i dette programmet. I saken signaliserer de at de ikke vil være med på å dekke finansiering til Kartverket for marine grunnkart, da dette ikke er data fylkeskommunen automatisk får tilgang til grunnet graderingsregimet til Forsvaret. Disse kostnadene bør derfor staten finansiere selv. De skisserer en kostnadsfordeling der kun utgiftene til geologisk og biologisk kartlegging blir likt fordelt mellom kommunene, fylkeskommunen og staten. Program for å styrke marint kunnskapsgrunnlag i Møre og Romsdal skal finansieres av Marint miljøsikrings- og verdiskapingsfond (se saksfremlegg og protokoll på <https://mrfylke.no/politikk/moete-saksframlegg-og-protokoll>).

Fylkesrådmannens vurderinger

Kunnskap om sjøbunnen er viktig og kan bidra til en mer helhetlig og bærekraftig utnyttelse av sjøarealet i Rogaland. Eksisterende samfunnsøkonomiske analyser viser blant annet til at marine grunnkart kan bidra til mer effektivt kystfiske, mer helhetlig og økosystembasert arealplanlegging av sjøarealene og en bærekraftig tilrettelegging av havbruksnæringen.

Det er forventet at pilotprosjektet med marine grunnkart for Stavanger kommune på sikt vil kunne gi viktig informasjon om den faktiske samfunnsøkonomiske nytteverdien.

I det pågående pilotprosjektet har kommunene i Rogaland gitt uttrykk for at de ønsker marine grunnkart. I tråd med budsjettvedtaket i fylkestinget har fylkesrådmannen presentert en finansieringsmodell der havbruksfondet benyttes som fordelingsnøkkel for å finansiere marine grunnkart. Styringsgruppen for regionalplan sjøareal havbruk har ikke gitt sin tilslutning til forslaget om at havbruksfondet brukes som fordelingsnøkkel for å dekke utgiftene til utarbeidelse av marine grunnkart for Rogaland.

Kostnadsestimatet for marine grunnkart i Rogaland viser at ved en 50/50 fordeling mellom stat og fylkeskommune/kommuner, vil det gi en utgift på anslagsvis mellom 8,2 millioner og 12,4 millioner kroner for Rogaland fylkeskommune dersom havbruksfondet brukes som fordelingsnøkkel. Havbruksfondet overføres som ikke øremerkede midler og Rogaland fylkeskommune har ikke avsatt midler til utarbeidelse av marine grunnkart i sine budsjetter.

Fylkesrådmannen mener at det bør reises prinsipielle innvendinger mot en skissert finansieringsmodell som legger opp til at kommuner og fylkeskommuner skal anvende sine frie inntekter til å finansiere det som kan oppfattes som en statlig oppgave.

Samfunnsøkonomiske analyser bør ligge til grunn dersom fylkeskommunen skal disponere så store midler til arbeidet med marine grunnkart, de analysene finnes ikke i dag. Det er rimelig å forvente at beslutningsgrunnlaget fra Kartverket som skal overleveres til KMD for en statlig vurdering og beslutning om eventuell oppstart av et nasjonalt program for utarbeidelse av marine grunnkart, vil tydeliggjøre den samfunnsøkonomiske nytten og klargjøre en nasjonal finansieringsmodell.

Det nasjonale programmet og finansiering av programmet for marine grunnkart langs kysten blir endelig avgjort av Stortinget. Fylkesrådmannen mener at finansieringsmodellen med statlig bidrag må avklares nærmere. Staten bør ta en størst mulig andel av kostnadene med marin grunnkartlegging og utarbeiding av marine grunnkart i kystsonen.

Rogaland fylkeskommune som samfunnsutvikler ønsker marine grunnkart for sjøområdene i Rogaland. Forventede samfunnsøkonomiske analyser på regionalt nivå vil kunne gi viktig kunnskapsgrunnlag og innsikt i nytteverdien for Rogaland. I tillegg kommer mulige konkrete erfaringer fra pilotprosjektet i Stavanger kommune.

Konklusjon

Fylkesrådmannen vil følge det videre arbeidet med nasjonalt program for marine grunnkart og ta saken opp igjen med anbefalinger når rammene for deltakelse og finansiering er nærmere klarlagt.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.